

یادداشتی به قلم اعظم موسوی؛

تمام کودکان جهان شاعرند

به رسمیت شناختن کودک به عنوان یک هویت مستقل و روزگار کودکی به عنوان دوره‌ای ویژه از زندگی، پیدایش ادبیات کودک را ناگزیر می‌کند.

به گزارش خبرنگاران گروه جامعه گزارش خبر، «اعظم موسوی» فعال حوزه ادبیات کودک و نوجوان در یادداشتی به عنوان «تمام کودکان جهان شاعرند» به خبرگزاری گزارش خبر آورده است؛

برای روز ادبیات کودک و نوجوان

به رسمیت شناختن کودک به عنوان یک هویت مستقل و روزگار کودکی به عنوان دوره‌ای ویژه از زندگی، پیدایش ادبیات کودک را ناگزیر می‌کند.

این نوع ادبیات جدای از جنبه مهم تعلیمی، نگاهی ویژه به مقوله تخیل دارد. بنا دارم این بار از تخیل در نوشته‌های خود کودکان و نوجوانان سخن بگویم.

کودک شخصیتی است که خوشبختانه امروز بسیار مورد توجه است و یکی از مولفه‌هایی که در رابطه با او مطرح می‌شود، تخیل در نوشته‌های کودک است.

همه کودکان به مدد تخیلات و برداشت‌های خیال‌انگیزی که از واقعیت دارند قصه‌گو و داستان‌نویس و حتی شاعرند. تلقی کودک از خیال محدود به جهان پیرامون و قابل درک خودش است و به نظر می‌رسد یکی از تفاوت‌های ادبیات کودک و بزرگسال نیز از اهمیت گستردگی حاصل می‌شود.

کودکی که امروز در آستانه هزاره سوم میلادی ایستاده است از یک دیدگاه، شناختی به انسان‌های نخستین دارد یعنی که در نگرش به هستی، واسطه‌ی او در شناخت، بیشتر تخیل یا تعلیل است (کیانوش، محمود، شعر زبان کودکی انسان)

توجه به عنصر تخیل در کودکان به ما کمک می‌کند تا به ترسیم و ساخت بهتر، سالم‌تر و پرثمرتری بپردازیم که کودک در آن به رشد و بالندگی برسد و به قابلیت‌های بالای خود دست یابد. همچنان که عدم توجه به آن هم ممکن است لطامت جبران‌ناپذیری داشته باشد.

با این وصف هر چند نوع تخیل کودکان با تخیل در بزرگسالان تفاوت دارد اما در داشتن قوه تخیل قوی در آنان نمی‌توان تردید داشت. کودک با تصورات کودکانه‌ی خویش به جستجوی طبیعت و تصورات اندک اما پر دامنه‌اش می‌پردازد تا شناخت در او حاصل شود.

تخیل موقعیت‌های تازه را فراروی کودک قرار می‌دهد و به مدد آن، فکر و اندیشه معنا می‌یابد.

با توجه به این مهم که که بخش وسیعی از شخصیت آدمی در کودکی او شکل می‌گیرد، اهمیت توجه به دنیای کودکی دو چندان می‌شود. اهمیت این موضوع از آن روست که به توانایی‌های کودک در مقطعی از زندگی او که به عنوان مهم‌ترین و قابل تأمل‌ترین بخش زندگی است، نگاهی دیگرگونه دارد.

کودک در دنیایی که کودکی نام گرفته شروع به بالیدن خواهد کرد. آشنایی با همین دنیای به ظاهر ساده اما به واقع پیچیده‌ی کودکان، اگر چه در بدو امر آسان جلوه می‌کند اما وقتی قدم در راه پر پیچ و خم و شکن در شکن آن می‌گذاریم، در می‌یابیم که حاصل شدن شناخت از دنیای پر رمز و راز اما بی‌آلایش کودکان چندان هم آسان نیست.

در دنیای تخیل توجه به این نکته که کودک می‌تواند با استفاده از آن، دست به آفرینش و خلق موضوعاتی بزند که شاید در دنیای واقع کمتر به آن پرداخته می‌شود، بیراه نیست و از همین نظرگاه است که بایستی به تخیل کودک توجه کرد تا خلاقیت او در مراحل مختلف رشد و در خلال نوشتن تقویت شود.

آنچه بی‌تردید لازم است این‌که نباید از دنیای خیال کودک غافل شد و در رده‌بندی نیازها و دنیای کودکان، آن را ته صف در نظر گرفت یا متأسفانه نادیده انگاشت؛ چرا که همین تخیل و پرورش قوه‌ی خیال کودک است که از وی فردی خلاق و توانمند، می‌آفریند و خلاقیت، بی‌شک زمینه‌ساز پیشرفت‌های چشمگیر در بزرگسالی خواهد بود.

پرورش و رشد تخیل کودکان این امکان را فراهم می‌کند تا فکر و اندیشه کودک به‌طور منطقی و در سمت و سوی مثبت آن ارتقا یابد. شکی نیست که خلاقیت ادبی کودکان در سایه‌ی توجه والدین، مربیان، معلمان و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت در صورتی ارتقا پیدا می‌کند که قدرت تخیل و فکر کودکان را ارج نهاده و تقویت کرد. همچنین فعالان حوزه کودک و نوجوانان با خلق آثار مناسب و متناسب با گروه سنی و نیاز مخاطب کودک مبتنی بر یافته‌های علمی، گنجایش‌های شناختی و ویژگی‌های رشدی، می‌توانند گام‌های مؤثری را در تقویت قوه تخیل کودکان، آن هم تخیلی که از حوزه وهم و گمان واهی خارج شود و کودک را به سمت سازندگی فکری پیش ببرد، بردارند.

«مخاطب، پدیده‌ای با ویژگی ثابت و دایمی در همه‌ی مکان‌ها و زمان‌ها نیست و مخاطب‌شناسی به صورت یک بار برای همیشه، امکان پذیر نیست. بلکه باید به صورت مداوم انجام گیرد. (سیدآبادی، علی‌اصغر، ادبیات کودکان متوسط)

یادمان باشد مخاطب‌شناسی، مؤلفه‌ای مهم برای موفقیت فعالان ادبیات کودک و نوجوان است. آن‌هم مخاطبی که در برهه‌های زمانی مختلف، ویژگی‌های متفاوتی دارد و پیچیدن یک نسخه برای همه‌ی آنها به صورت یکسان و به کار بردن آن بدون تغییر در سال‌های متمادی، ما را از هدف دور می‌کند.

و ما هنوز اول قصه‌ایم...